

Marzena Kuraś, Joanna Sosnowska

Rękopiśmienne nabytki Zbiorów Specjalnych Biblioteki IS PAN

Biuletyn Polonistyczny 29/3-4 (101-102), 173-176

1986

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RĘKOPIŚMIENNE NABYTKI ZBIORÓW SPECJALNYCH
BIBLIOTEKI INSTYTUTU SZTUKI PAN

W okresie ostatnich pięciu lat nie przybyły do Zbiorów Specjalnych IS rękopisy bezpośrednio dotyczące literatury i historii literatury. Wynika to z profilu gromadzonych materiałów, przede wszystkim dotyczących plastyki, teatru i muzyki.

Zespół dokumentacji Teatralnej IS przekazał Bibliotece rękopisy Michała Wołowskiego - dramaturga, dziennikarza, powieściopisarza - z lat osiemdziesiątych XIX stulecia, zatytułowane "Notatki, wrażenia i obserwacje. 1885". Znajduje się tam wspomnienia dotyczące "Głosu", czasopisma, którego Wołowski był współzałożycielem i redaktorem (w 1886 r.), jak również "Prospekt na »Głos«", napisany przez Adolfa Dygasińskiego. W "Notatkach, wrażeniach i obserwacjach" są również dramaty Wołowskiego: fragmenty "Alcybiadesa", "Kropki nad I", "Parawanika", "Naszych aniołów", "Boginek" - odnotowanych w "Nowym Korbucie" i "Bibliografii Dramatu Polskiego", oraz "Bez wyjścia", "Ostatni grosz", "Pan Chryzostom", "Ten drugi", "Śrubka", fragment "Ogniem i mieczem" wg Sienkiewicza - w "Nowym Korbucie" i "Bibliografii Dramatu" nie odnotowane, a także "Awantura - Monodram dla pani Aleksandry Lüdowej" (nr inw. 1499).

Również z Zespołu Dokumentacji Teatralnej przekazany został pamiętnik Celiny Klimczakówny, aktorki zespołu teatru wołyńskiego im. Juliusza Słowackiego z opisem objazdu zespołu pod dyrekcją Janusza Strachockiego w grudniu i styczniu 1938-1939. W pamiętniku znajdują się zdjęcia i karty pocztowe

z miast, w których teatr występował (m.in. Równe - z ruinami zamku książąt Lubomirskich, Ostróg, Międzyrzec - z kościołem św. Mikołaja i in.) - nr inw. 1500.

Od autora, Antoniego Gąsiora, zakupione zostały wspomnienia zatytułowane "Fragmenty wspomnień o Stanisławie Ignacym Witkiewiczu i środowisku artystycznym w Zakopanem w latach 1920-1930". Praca ta powstała z inspiracji Janiny Jaworskiej, byłej kierowniczkii Działu Zbiorów Specjalnych IS, oraz dra Lecha Sokoła i dr Jadwigi Czachowskiej. Zawiera m.in. opisy kilku spotkań z Witkacym: w 1921 r., na zorganizowanym przez niego odczycie autorów futurystów - Sterna, Wata, Jasińskiego; w 1927 r. - podczas próby sztuki "Metafizyka dwugłowego cielenia" w Teatrze Futurystycznym (wystawienie to nie doszło do skutku). Następne spotkanie odbyło się w domu Witkiewicza, gdzie zaprosił on autora wspomnień i zaproponował namalowanie portretu, którego zdjęcie zachowało się do dziś. W 1930 r. doszło do ostatniego spotkania u państwa Tadeuszów Zwolińskich w Zakopanem, ze spotkania tego zachowały się dwa zdjęcia (nr inw. 1426).

Materiały Stanisława Dąbrowskiego, dotyczące Władysława Wojdałowicza, przynoszą informacje o pobycie aktora w teatrze krakowskim (1873-1883), lwowskim (1883-1890) i warszawskim (1890-1915), jak również o warsztacie aktora - komika, jego rolach teatralnych i repertuarze teatrów, w których występował. Materiały te zawierają również liczne notatki, dotyczące biografii artysty (nr inw. 1472).

W darze z Muzeum Teatralnego Instytut otrzymał korespondencję i dokumenty Jerzego Jasińskiego, dyrektora Zespołu do Spraw Teatru przy Ministerstwie Kultury i Sztuki z lat 1954-1964. W korespondencji są m.in. listy Wilama Horzycy, Jerzego

Grotowskiego, Ludwika Flaszena, Jerzego S. Sity, Bronisława Dąbrowskiego, Juliusza Kleinera, Jarosława Iwaszkiewicza, Stanisława Pigońa, Andrzeja Stopki, Jacka Woszczerowicza, Henryka Tomaszewskiego, Kazimierza Dejmka. W przekazanych materiałach znajdują się m.in. dokumenty, dotyczące działalności Muzeum Adama Mickiewicza, Festiwalu Teatrow Ziemi Północnej, Teatru i Studia Żywego Słowa, wystawy Teatru Polskiego w Paryżu w 1961 r. (nr inw. 1506).

W roku 1985 Zbiory Specjalne pozyskały materiały po zmarłej w 1983 r. malarce Irenie Lorentowicz-Karwowskiej, córce Jana Lorentowicza. Zawierają one szkice, rysunki, projekty scenograficzne, rękopisy wspomnień (wydanych w 1971 r. pt. "Oczarowanie") i artykułów, zamieszczanych w czasopismach od 1936 r. oraz korespondencję i fotografie. Wśród korespondencji, obejmującej blisko 600 listów, na szczególną uwagę zasługują listy od Jana Lorentowicza z lat 1936-39 (26) i od Ewy Lorentowiczowej z lat 1937-47 (60) oraz listy od M. Choromańskiego (2), H. Ostrowskiej-Grabskiej (13), J. Iwaszkiewicza (1), M. Kuncewiczowej (14), A. Szyfmana (2), K. Szymanowskiego (1), Z. i M. Wańkowiczów (7) i K. Wierzyńskiego (1). W materiałach rodzinnych przechowała się nieznaczna liczba dokumentów dotyczących Jana Lorentowicza, kilka jego fotografii z różnych lat życia oraz jeden rękopis: plan pracy na temat "Własność tytułu dzieła". Na uwagę zasługują również programy Polskiego Teatru Artystów w Nowym Jorku oraz materiały dotyczące polskiej kolonii artystycznej i intelektualnej w Nowym Jorku po drugiej wojnie (nr inw. 1512).

Zespół Dokumentacji Teatralnej przekazał też do Zbiorów Specjalnych korespondencję Heleny Modrzejewskiej pozyskaną od Marii Czerny i p. Bogackiej. W większości była ona opublikowana

w edycji: H. Modrzejewska, K. Chłapowski: Korespondencja. Wybór i opracowanie J. Got i J. Szczublewski, Warszawa 1965, t. 1-2. Są to listy od: Karola Chłapowskiego (5), Bolesława Leszczyńskiego (1), Elizy Orzeszkowej (1), listy Modrzejewskiej do rodziny Chłapowskich (26), Sierzputowskiej (12); listy Karola Chłapowskiego do rodziny (22) i do Sierzputowskiej (3) oraz list Ludwika Solskiego do Ludwiki Chłapowskiej (nr inw. 1495).

Marzena Kuraś, Joanna Sosnowska